

МИНИСТЪРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО И
ПРАВНАТА ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ

83-01-95

СЪДЪВНО ДЕЛО

10.09.1997

2-к У. Гаврил
10.09.1997

28
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. №

16/К. 914/97

Дата

10.09.1997

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО
И ПРАВНАТА ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ ПО
КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО N 14/1997 Г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 28 август 1997 г. Министерът на правосъдието и правната евроинтеграция е конституиран като заинтересувана страна по делото и му е предоставена възможност да изрази становище по допустимостта и съществуването на искането.

В изпълнение на това определение, изразявам следното становище по делото:

I. По допустимостта на искането - споделям съображенията на Конституционния съд относно допустимостта, отразени в мотивите към определението (л. 2, абз. 2).

Искането е допустимо.

II. По съществуването на искането.

В искането се твърди, че Законът за достъп до досиетата на бившата Държавна сигурност (ЗДДБДС) - обн., ДВ, бр. 63 от 1997 г., като цяло противоречи на Конституцията; развиват се оплаквания за грубо противоречие на закона с принципа за разделение на властите, на правото на защита, както и на принципи, върху които е изграден основният закон на страната.

Законът не противоречи на Конституцията на Република България. Съображенията ми за това са следните:

1. Твърдението, че законът е в противоречие с принципа за разделение на властите (чл. 8 от Конституцията), е неоснователно.

Според практиката на Конституционния съд (решение по Конституционно дело N 4/1993 г.), същността на понятието “разделение на властите” се състои в това, че държавната власт има три основни сфери на проявление, възложени на основни системи от органи, които са относително независими един от друг и функционират в определена взаимна връзка. **Разграничаването на компетентността между трите групи органи е основното съдържание на принципа за разделение на властите.**

Член 3, ал. 1 от закона разпростира своето действие върху представителите на трите власти (законодателна, изпълнителна и съдебна), както и върху държавния глава. Оттук следва, че законът не дава правомощия на една власт над друга, а

всички те са обект на проверка. При това, законът не предвижда никакви санкции, които една от властите да упражнява над друга, а само урежда достъпа, разкриването и използването на информация, съхранявана в документите на бившата Държавна сигурност (чл. 1), като глава втора нормира проверката за принадлежност към Държавна сигурност (чл. 3, чл. 4, чл. 5, чл. 6). От анализа на посочените разпоредби недвусмислено следва, че със закона се урежда единствено дейност по проверка, установяване, уведомяване и огласяване пред Народното събрание на определени от закона факти, без да има, както вече посочих никакви санкционни последици от това за съответните лица.

Възражението във връзка с възлагане проверката на изпълнителната власт, е неоснователно. Глава трета и глава шеста от Конституцията очертават конкретно функциите на законодателната и на съдебната власт. Съгласно чл. 62 от Конституцията Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол. Съгласно чл. 117, ал. 1 от Конституцията съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Повече от очевидно е, че дейността, визирана в чл. 1 и в глава втора от ЗДДБДС не може да се квалифицира нито като законодателна, нито като съдебна по смисъла на посочените конституционни императиви. Тази дейност по естеството си може да бъде само от компетентност на изпълнителната власт. Това е властническа динамична дейност на държавната администрация, насочена към организирането и извършването на практическа работа в

определена област. И щом става въпрос за дейност, регламентирана със закон, в пределите на властническата компетентност на една от трите власти, не може да се поддържа, че се нарушава принципа на чл. 8 от Конституцията и че изпълнителната власт се поставя над законодателната и съдебната.

2. Член 117, ал. 2 от Конституцията не е нарушен.

Съгласно посоченото по-горе решение по конституционно дело N 4/1993 г., **независимостта на съдебната власт** и по-точно на съдебния магистрат се гарантира от това, че той се подчинява само на закона при вземане на решение; че свободно може да изгражда своето вътрешно убеждение; че е несменяем; че се ползва с имунитета на Народен представител; че актът, постановен от съдия, може да бъде отменен само от по-горен съд, т.е. от съдебната власт, а не от друга власт; че съдебните актове имат задължителна сила и др.

Противно на твърдението в искането, нито един от тези принципи на прокламираната с чл. 117, ал. 2 от Конституцията независимост на съдебната власт, **не се засяга от закона.**

В искането се твърди, че “е недопустимо изпълнителната власт по един такъв грастичен начин да се меси и фактически да определя кадрите на съдебната власт. Не само на настоящите, но и на бъдещите” (л. 2, абз. 2).

Една от гаранциите за независимостта на съдебната власт е правото ѝ сама да назначава, повишава, понижава,

премества и освобождава от длъжност съдиите, прокурорите и следователите - чл. 129, ал. 1 от Конституцията. За тази цел е създаден специфичен орган на съдебната власт - Висшият съдебен съвет. В този смисъл е решението по конституционно дело N 9/1994 г. И тази гаранция за независимост не се засяга с нито една от разпоредбите на закона.

3. Няма нарушение на принципите на чл. 4, ал. 2, чл. 29, ал. 1, чл. 32, ал. 1, чл. 34, ал. 1 от Конституцията.

Принадлежността на лицата по § 1 от допълнителните разпоредби на закона към бившата Държавна сигурност предполага тяхното съгласие. Ето защо, неправилно е да се поддържа, че се засягат права, достойнство, чест, свободи и други ценности, щом става въпрос за лица, които по собствена воля са сътрудничели на Държавна сигурност.

Законът предвижда единствено констатация по установения с него ред на факти от миналото. Законът не прави оценка на нечия дейност, на семеен, личен или обществен живот. Показателен в този смисъл е обемът от информация, съдържащ се в доклада по чл. 6. По аргумент за противното от тази разпоредба, не се огласява информация, представляваща лична, семейна тайна, преценки. Огласява се единствено и само факта на принадлежност към бившата Държавна сигурност.

Следва да се има предвид също, че законът не създава ограничения и привилегии. Установяването на принадлежност към бившата Държавна сигурност не е обявено като несъвместимо

със статута на народен представител, магистрат или лице, заемащо други длъжности, посочени в чл. 3, ал. 1 на закона.

4. Неоснователно се твърди, че законът нарушава правото на защита. Член 56 от Конституцията не е нарушен.

Законът за достъп до досиетата на бившата Държавна сигурност създава гаранции за обективност на информацията. Съгласно чл. 4, ал. 3 от закона, преди огласяване на резултатите от проверката, те се съобщават на всяко едно от лицата по § 1, които могат да представят своите възражения и ако те са основателни, несъмнено ще бъдат взети предвид. Съществуват и гаранции при недобросъвестно разгласяване на сведения, документи или други информационни носители на сведения по привличането на щатни и извънщатни сътрудници (чл. 357а от Наказателния кодекс).

5. Ненужно е да излагам съображения, които не са правни.

Твърденията в искането, че в “досиетата са останали тези, които са без връзки или по волята на тези, които искат да гърпат конците”, че “в досиетата не е заключена истината” (л. 3), че “ако обаче не си съгласен да служиш сега ще бъдеш опозорен, без право да защитиш честта си!”, че “това е философията на закона” (л. 4) и други от този род, са **израз на емоционална публицистика**. Показателно в този контекст е многократното използване в искането на термина “тайни служби” (л. 2, 3, 4), който не е легален.

6. Конституционният съд следва да има предвид и Решение на Народното събрание от 13 октомври 1994 г. (обн., ДВ,

бр. 86 от 1994 г.) относно сведенията за организацията, методите и средствата при изпълнението на специфичните задачи на органите на Държавна сигурност, както и агентурната информация на тези органи. Според него "сведенията за организацията, методите и средствата при изпълнението на специфичните задачи на органите на Държавна сигурност, както и агентурната информация на тези органи, отнасящи се или свързани с периода до 13 октомври 1991 г., не се считат съставляващи държавна тайна по смисъла на точки 19 и 20 от Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна на Република България (обн., ДВ, бр. 31 от 1990 г.; изм., бр. 90 и 99 от 1992 г.)."

Следва да се отбележи, че на съвсем друга плоскост се поставят нещата с проблемите от морално-етично естество. Те са извън фактическите състави на закона. Заг тях обаче стоят като сенки от миналото хиляди човешки проблеми и съдби. И когато в закрила на лицата по § 1 от допълнителните разпоредби на ЗДДБДС се говори и пише за посегателство върху чест, достойнство, добро име, сигурност, когато се афишират справедливост и хуманност - все общочовешки категории, залегнали в основния ни закон, позовавайки се на същите тези общочовешки ценности и морални критерии, не можем да не си припомним недалечните времена, когато бяха нанесени огромни поражения в психиката, в морала, в бита и в живота на десетки хиляди почтени граждани.

МИНИСТЪР:

/ВАСИЛ ГОЦЕВ/

